

Ìwé Dániẹ̀lì - Nọmbà Àádọ́ta

Sí sí Àwọn Àsírí Àsọ̀tẹ̀lẹ̀ tí Dániẹ̀lì 8: Ifihàn Palmoni

Jeff Pippenger

2024-01-14

Nínú orí kejọ iwé Dániẹ̀lì, a fi iran kan fún Dániẹ̀lì nípa àwọn ijoba inú àsọ̀tẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì, lẹ́yìn èyí sì ni ó gbọ̀ ijíròrò ọ̀run kan tí a sàfihàn nípa ibèèrè kan àti idáhùn kan.

Lẹ́yìn nàà, mo sì gbọ̀ ẹ̀ni mímọ̀ kan n sòrò, ẹ̀ni mímọ̀ miiran sì wí fún ẹ̀ni mímọ̀ kan nàà tí n sòrò pé, Yòò ti pé tó fún iran nàà nípa ẹ̀bọ̀ igbà gbogbo, àti irékojá idahoro, láti fi ibi mímọ̀ àti ogun nàà jọ fún itẹ̀ mọ̀lẹ̀? Ó sì wí fún mi pé, Títí di ẹ̀gbẹ̀rún méjì àti ọ̀dúnrún ọ̀jọ̀; nígbà nàà ni a ọ̀ò wẹ̀ ibi mímọ̀ nàà mọ̀. Danieli 8:13, 14.

Àwọn ẹ̀sẹ̀ méjìlá àkókó sàfihàn iran nàà, àti pé ẹ̀sẹ̀ ketàlá àti ẹ̀kerinlá sọ iran miiran di mímọ̀. Gégé bí ó ti rí pẹ̀lú ọ̀rọ̀ Heberu méjì ọ̀tọ̀tọ̀ tí a túmọ̀ gbogbo wọn sí “kó kúrò,” àti ọ̀rọ̀ Heberu méjì ọ̀tọ̀tọ̀ tí a túmọ̀ gbogbo wọn sí “ibi mímọ̀,” nínú Danieli orí kejọ, bẹ̀e nàà ni àwọn ọ̀rọ̀ Heberu méjì ọ̀tọ̀tọ̀ wà tí a túmọ̀ gbogbo wọn sí “iran.”

Ní ti ọ̀ràn àwọn ọ̀rọ̀ méjì tí a túmọ̀ sí “gbé kúrò,” àwọn onímọ̀ ẹ̀sìn Adventism n jiyàn pé ó yẹ kí a lóye àwọn ọ̀rọ̀ nàà méjèèjì gégé bí “yọ kúrò.” Ní ti ọ̀ràn àwọn ọ̀rọ̀ méjì tí a túmọ̀ sí “ibi mímọ̀,” àwọn onímọ̀ ẹ̀sìn Adventism n jiyàn pé ó yẹ kí a lóye àwọn ọ̀rọ̀ nàà méjèèjì gégé bí “ibi mímọ̀ Ọ̀lórún,” àti ní ti ọ̀ràn àwọn ọ̀rọ̀ méjì tí a túmọ̀ sí “iran,” àwọn onímọ̀ ẹ̀sìn Adventism, lẹ̀kan sí i, n bojú kọ àwọn iyàtò tó wà láárín àwọn ọ̀rọ̀ méjèèjì. Iyàtò nàà ẹ̀ pàtàkì tó bẹ̀e fún Dániẹ̀lì, tí ó fi mọ̀mọ̀ lo àwọn ọ̀rọ̀ Héberu méjì tí wọn yàtò pátápátá, nítorí nàà ó yẹ kí a mọ̀ iyàtò nàà kí a sì pa á mọ̀. Ọ̀rọ̀ nàà “iran,” nínú ẹ̀sẹ̀ ketàlá, ni ọ̀rọ̀ Héberu “chazon,” ó sì túmọ̀ sí alá, ifihàn, tàbí ọ̀rọ̀ àsọ̀tẹ̀lẹ̀—iran kan.

Ọ̀rọ̀ nàà “iran,” farahàn ní igbà mẹ̀wàá nínú Dániẹ̀lì orí kejọ, sùgbọ̀n ó dúró fún ọ̀rọ̀ Héberu méjì ọ̀tọ̀tọ̀. “Chazon,” tí ó wà ní ẹ̀sẹ̀ ketàlá, ni a tún rí ní ẹ̀sẹ̀ kíńí, lẹ́yìn nàà lẹ̀mẹjì ní ẹ̀sẹ̀ keji, dájúdájú ní ẹ̀sẹ̀ ketàlá, àti lẹ̀kan ní ẹ̀sẹ̀ keèédógún, ketàdínlógún àti kerinlélógún. Ní igbà méje nínú igbà mẹ̀wàá tí ọ̀rọ̀ nàà “iran” ti farahàn nínú Dániẹ̀lì orí kejọ, ọ̀rọ̀ nàà ni “chazon,” èyí tí ó túmọ̀ lásán sí “iran kan”.

Ní àwọn igbà méta yòókù tí ọ̀rọ̀ nàà “iran” ti hàn nínú orí kejọ iwé Dániẹ̀lì, ọ̀rọ̀ Héberu nàà ni “mareh,” tí ó túmọ̀ sí iwòye; tàbí ifarahàn. Nínú orí kejọ, ọ̀rọ̀ Héberu nàà “mareh,” ni a tún túmọ̀ ní igbà kan kì í ẹ̀ gégé bí “iran,” sùgbọ̀n gégé bí “ifarahàn,” báyii ni ó ẹ̀ túmọ̀ ọ̀rọ̀ nàà ní ọ̀nà tí ó péye síi. Kí ló dé tí Dániẹ̀lì fi lo ọ̀rọ̀ Héberu méjì ọ̀tọ̀tọ̀, tí wọn sún mọ̀ ara wọn ní itumọ̀ tó bẹ̀e gégé bí pé àwọn atumọ̀ èdè yòò ka wọn sí ọ̀rọ̀ kan nàà? Ẹ̀ ó ẹ̀ pàtàkì?

“Gbogbo ilàna nínú ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún ní ipò tirẹ̀, gbogbo ọ̀títọ̀ sì ní itumọ̀ àti ibàsepò rẹ̀. Àti pé gbogbo àkópò ẹ̀yà rẹ̀ pátápátá, nínú ètò àti imúşẹ̀ rẹ̀, n jẹ́rì sí Elédáá rẹ̀. Irú àkópò bẹ̀e, kò sí ogbọ̀n kankan bí kò ẹ̀ ti Aláilópin tí ó lè gbé e yẹ̀ wò tàbí dá a ẹ̀.” Education, 123.

Ìdáhùn sí ibèèrè kejì ni Bẹ̀ni, pé ó ẹ̀ ẹ̀ pàtàkì gan-an ìdí tí Dániẹ̀lì fi ẹ̀ ẹ̀ yàtò nàà; nítorí nàà ó di ojúse akẹ̀kọ̀ ẹ̀sọtẹ̀lẹ̀ láti wá láti lóye ibèèrè àkọ̀kọ̀, èyí tí ń bẹ̀èrè ìdí tí Dániẹ̀lì fi ẹ̀ ẹ̀ yàtò nàà. Àwọn yàtò tí ó ẹ̀ nípa ọ̀rọ̀ tí a túmọ̀ sí “ibi-mímọ̀,” àti ọ̀rọ̀ tí a túmọ̀ sí “mú kúrò,” ní àbájáde ayérayé; nítorí nàà, kí ló dé tí ẹ̀nikẹ̀ni yóò fi retí pé ọ̀rọ̀ tí a túmọ̀ sí “iran” yóò ẹ̀ kéré sí i ní pàtàkì? “Gbogbo ọ̀títọ̀” ní “ibásepò tirẹ̀” “nínú ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn,” ó sì ń ní ipa lórí “ètò ị̀sètò” ẹ̀sọtẹ̀lẹ̀, àti imúse ẹ̀sọtẹ̀lẹ̀ nàà nígbà tí a bá “ẹ̀ ẹ̀.”

Bí a ẹ̀ ń bẹ̀rẹ̀ sí í ronú lórí ọ̀rọ̀ nàà “iran,” nínú orí kejọ, “ọ̀títọ̀” kan tí ó ní “ifarahàn” sí ẹ̀rí Dániẹ̀lì ni ẹ̀ni tí ó dáhùn ibèèrè tó wá nínú Dániẹ̀lì orí kejọ, ẹ̀sẹ̀ kẹ̀tálá pé, “Títí yóò fi di ẹ̀gbẹ̀rún méjì ọ̀dúnrún méta; léyìn nàà ni a ọ̀ò wẹ̀ ibi mímọ̀ nàà.”

Àwọn ọ̀títọ̀ mẹ̀rin wá tí wọn ní “inípò taara” lórí Dániẹ̀lì orí kejọ, èyí tí mo ní ète láti sọ̀rọ̀ rẹ̀. Ọ̀kan ni pé, a ti dá iran Odò Ulai mò gẹ̀gẹ̀ bí ẹ̀sọtẹ̀lẹ̀ fún àwọn ojọ̀ ikeyìn, ó sì tún jẹ̀ ààmì “imọ̀” iwé Dániẹ̀lì tí a “şı́ i” ní “àkọ̀kọ̀ ọ̀pin” ní ọ̀dún 1798.

“Ó ẹ̀ ẹ̀ pàtàkì kí a máa kẹ̀kọ̀ Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn pẹ̀lú ifarabalẹ̀ tímótímọ̀ jù bẹ̀ẹ̀ lọ. Ní pàtàkì, a gbọ̀dọ̀ fi àkíyèsì sí Dániẹ̀lì àti Ifihàn bí a kò tii ẹ̀ rí rí rí nínú itàn ị̀sẹ̀ wa. Ó lẹ̀ jẹ̀ pé a ó ní diẹ̀ láti sọ̀ ní àwọn ọ̀nà kan ní ti agbára Róòmù àti ti ipò pòopù, sùgbón a gbọ̀dọ̀ pe àkíyèsì sí ohun tí àwọn wòlìi àti àwọn àpósítélì ti kọ̀ lábẹ̀ imísì Ẹ̀mí Ọ̀lórùn. Ẹ̀mí Mímọ̀ ti sètò ọ̀ràn báyií, nínú fifi ẹ̀sọtẹ̀lẹ̀ nàà hàn, àti nínú àwọn ị̀sẹ̀lẹ̀ tí a sàpẹ̀júwe, láti kọ̀ni pé a gbọ̀dọ̀ mú kí asojú ẹ̀niyàn wá ní àifarahàn, kí a fi í pamọ̀ nínú Kristi, kí a sì gbé Olúwa Ọ̀lórùn ọ̀run àti ọ̀fin Rẹ̀ ga.

“Kà iwé Dániẹ̀lì. Pe itàn àwọn ijọba tí a sojú fún níbẹ̀ wá sí irántí, ní kókó léyìn kókó. Wo àwọn ọ̀sẹ̀lú, àwọn igbimọ̀, àwọn omo-ogun alágbára, kí o sì rí bí Ọ̀lórùn ẹ̀ ẹ̀sẹ̀ láti rẹ̀ igbéraga ẹ̀niyàn sílẹ̀, kí ó sì da ọ̀go ẹ̀niyàn sínú erupẹ̀. Ọ̀lórùn nikan ni a sojú gẹ̀gẹ̀ bí ẹ̀ni ńlá. Nínú iran wòlìi ni a ti rí i tí ó ń ju ọ̀ba alágbára kan lulẹ̀, tí ó sì ń gbé ọ̀míràn dide. A fihàn án gẹ̀gẹ̀ bí Ọ̀ba ayé àti ọ̀run, ẹ̀ni tí ó fẹ̀ dá ijọba Rẹ̀ tí kí yóò láéláé sílẹ̀—Àgbàjo Ọ̀jọ̀, Ọ̀lórùn aláàyẹ̀, Orisun gbogbo ogbón, Alákoso isinsin yií, Olùfihàn ojọ̀ iwájú. Kà á, kí o sì lóye bí ẹ̀niyàn ẹ̀ jẹ̀ tálakà, aláílẹ̀ra, aláipẹ̀, aláşıse, ẹ̀lẹ̀bi púpọ̀, nígbà tí ó ń gbé ọ̀kàn rẹ̀ sókè sí asán.”

“Ẹ̀mí Mímọ̀ nípasẹ̀ Isaiah ń tọ̀ka wa sí Ọ̀lórùn, Ọ̀lórùn aláàyẹ̀, gẹ̀gẹ̀ bí ohun àkọ̀kọ̀ tí a gbọ̀dọ̀ fi àkíyèsì sí—sí Ọ̀lórùn gẹ̀gẹ̀ bí a ti fi hàn nínú Kristi. ‘Nítorí a bí omo kan fún wa, a sì fi omokúnrin kan fún wa: ijọba yóò sì wá lórí ẹ̀jìkà Rẹ̀: a ó sì máa pẹ̀ orúko Rẹ̀ ní Alágbàyanu, Olùgbimọ̀ràn, Ọ̀lórùn Alágbára, Bàbá Ayérayé, Ọ̀ba Àlááfà’ [Isaiah 9:6].”

“Ìmólẹ̀ tí Dániẹ̀lì gbà tààrà láti ọ̀dọ̀ Ọ̀lórùn ni a fi fún un ní pàtàkì fún àwọn ojọ̀ ikeyìn wònyí. Àwọn iran tí ó rí létí odò Ulai àti Hiddekel, àwọn odò ńlá ti Şina, ti bẹ̀rẹ̀ sí í mú ẹ̀, àti pé gbogbo ị̀sẹ̀lẹ̀ tí a ti sọ̀ tẹ̀lẹ̀ yóò ẹ̀ ní kíákíá.

“Ẹ̀ ronú nípa ipò orílẹ̀-èdè Júù nígbà tí a fi àwọn ẹ̀sọtẹ̀lẹ̀ Dániẹ̀lì hàn. Àwọn omo Ísírẹ̀lì wá ní igbẹ̀kùn, a sì ti pa tẹ̀npìlì wọn run, a sì ti dá ị̀sẹ̀ isin tẹ̀npìlì wọn dúró. Isin wọn ti dá lórí àwọn ayeye ètò ẹ̀bọ̀. Wọn ti sọ̀ àwọn irísí ọ̀de di ohun pàtàkì jù lọ, nígbà tí wọn ti pàdánú ẹ̀mí ijọsin tòótọ̀. Àwọn ị̀sẹ̀ isin wọn ti bàjẹ̀ pẹ̀lú àsà àti ị̀sẹ̀ àwọn aláinígbàgbọ̀, àti ní síse àwọn ààtò ẹ̀bọ̀ wọn kò wo kojá ọ̀jiji nàà sí ohun gidi nàà. Wọn kò mò Kristi, ẹ̀bọ̀ tòótọ̀ fún ẹ̀sẹ̀ ẹ̀niyàn. Olúwa síse láti mú àwọn ẹ̀niyàn lọ̀ sí igbẹ̀kùn, àti láti dá àwọn ị̀sẹ̀ isin inú tẹ̀npìlì dúró, kí àwọn ayeye ọ̀de má bàa di àkọ̀pọ̀ gbogbo isin wọn. Ó yẹ̀ kí a wẹ̀ àwọn ilànà àti ị̀sẹ̀ wọn kúrò nínú ẹ̀sin

àwọn aláínígbàgbó. Iṣẹ̀ ààtò ìsìn nàà dáwọ́ dúró kí iṣẹ̀ ọkàn lè tún jí dide. A mú ọ̀gò ọ̀de kùrò kí ti ẹ̀mí lè farahàn.

“Nínú ilẹ̀ igbèkùn wọn, bí àwọn ẹ̀niyàn nàà ẹ̀ yí padà sọ̀dọ̀ Olúwa pẹ̀lú ìrònúpiwàdà, Ó fi ara Rẹ̀ hàn sí wọn. Wọn kò ní àfihàn ọ̀de gbangba ti iwàláàyè Rẹ̀; sùgbón àwọn imọ̀lẹ̀ didán ti Oòrùn Ọ̀dodo tàn wọ inú ọkàn àti ẹ̀rò inú wọn. Nígbà tí wọn ké pe Ọ̀lórùn nínú irẹ̀lẹ̀ àti ipónjú wọn, a fi ìran fún àwọn wòlú Rẹ̀, ẹ̀yí tí ó sí iṣẹ̀lẹ̀ ọ̀jọ̀ iwájú sílẹ̀—iṣubú àwọn aninílára àwọn ẹ̀niyàn Ọ̀lórùn, wíwá Olùdàndè, àti idásílẹ̀ ìjọ̀ba àinípẹ̀kun.” Manuscript Releases, volume 16, 333–335.

“Òtító” pé a fi ìran Odò Ulai fún àwọn ọ̀jọ̀ ikẹ̀yìn n bẹ̀èrè pé kí akẹ̀kọ̀ ̀̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ ẹ̀ ̀sàpá láti lóye ohun tí ó ti sọ̀ tẹ̀lẹ̀ nípa àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí a sọ̀jú fún nínú ìran nàà. Àwọn “òràn” ̀̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ tí ó ní í ẹ̀ pẹ̀lú ìran Odò Ulai ni “Èmí Mímọ̀” “ẹ̀ ̀wòṣe” wọn “mejeeji nínú fifúnni ní ̀̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ nàà, àti nínú àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí a yàwòrán.” Ohun tí n ̀̀ṣẹ̀lẹ̀ sí wòlú kan nígbà tí wọn bá gba ìran, pẹ̀lú àwọn iṣẹ̀lẹ̀ ̀̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ tí wòlú nàà tọ̀ka sí, ni a gbọ̀dọ̀ kẹ̀kọ̀, pẹ̀lú imọ̀ pé àwọn méjèjì jẹ̀ ̀̀sọ̀jú ̀̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ ohun tí a ̀̀o mú ẹ̀ ní àwọn ọ̀jọ̀ ikẹ̀yìn. Àyokà tó ̀̀sáájú tẹ̀nu mọ̀ ọ̀n pé a gbọ̀dọ̀ mọ̀ pé Dániẹ̀li wà nínú igbèkùn “àkókò méje.”

Dániẹ̀li dúró fún àwọn tí wọn mọ̀ igbèkùn wọn ní iparí ọ̀jọ̀ méta àtààbọ̀ ti Ifihàn orí kọ̀kànlá, tí wọn sì yípadà sí ọ̀dọ̀ Olúwa pẹ̀lú ìrònúpiwàdà, tí wọn mú àdúra Lefitiku m̀̀rindínlògbòn ẹ̀, tí wọn ya ohun iyebiye kùrò ló̀dọ̀ ohun ẹ̀lẹ̀gbin, léyìn nàà ni Olúwa sì mú ilé́rì Rẹ̀ ẹ̀ láti kò àwọn tí a ti tú ká jọ, bí Ó tí n fi Ara Rẹ̀ hàn sí wọn. “Ohun àkókò tí ó n fa àkíyèsí wọn,” nígbà nàà, ni “Ọ̀lórùn gégé bí a ti fi hàn nínú Kristi.”

“Ìrísí” ìran Odò Ulai, àti bí ó ẹ̀ n ̀̀sàfikún sí “ètò” ifiranṣẹ̀ ̀̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ tí Kristi “ẹ̀ ̀gbékalẹ̀” rẹ̀, ni “òtító” àkókò tí a ti fi sọ̀kíyèsí; àyokà tí a tọ̀ka sí sì fi hàn pé ohun pàtàkì jùlọ̀ tí ó yẹ̀ kí ó jẹ̀ kókó wa ni iṣípáyá Ọ̀lórùn, gégé bí a ti “sí i payá nínú Kristi.” Nínú orí kejo iwé Dániẹ̀li, a kò fi Kristi hàn bí Isaiah ẹ̀ fi í hàn, nígbà tí Isaiah sọ̀ pé “a ̀̀o pe orúkọ̀ rẹ̀ ní Iyanilenu, Olùgbimọ̀, Ọ̀lórùn Alágbára, Baba Ayérayé, Ọ̀mọ̀-aládé Àlàáfíà.” Nínú orí kejo iwé Dániẹ̀li, a sí Ọ̀lórùn payá nínú Kristi gégé bí Palmoni, ẹ̀yí tí itumọ̀ rẹ̀ jẹ̀ Alákànsí Iyanilenu, tàbí Alákànsí Àwọn Àṣírí.

“Òtító” yẹ̀n bẹ̀èrè pé kí a wá “itumọ̀” orúkọ̀ nàà “Palmoni,” pẹ̀lú bí orúkọ̀ nàà ẹ̀ n fi àfikún kún “ètò” àti “àwòrán ikólẹ̀” ̀̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ nàà. “Òtító” kẹ̀ta kan nínú Danieli orí kejo, tí ó yẹ̀ kí a mọ̀, ni pé nínú orí nàà ni a ti gbé ọ̀pá àárín ẹ̀kọ̀-ìsìn ti iṣisẹ̀ Millerite kalẹ̀. Ọ̀ṣọ̀ iyebiye tí ó tan jùlọ̀ ti Miller wà nínú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá, a sì yẹ̀ kí a wá láti lóye “itumọ̀” tí “òtító” nàà ní lórí ìran Odò Ulai, tí ó wà nísinsinyí nínú ilà̀nà imúṣe.

Nínú àlá Miller, nígbà tí a fi àpótí òkú nàà lé orí tábilì ní àárín yàrà rẹ̀, ó n tàn pẹ̀lú imọ̀lẹ̀ bí imọ̀lẹ̀ oòrùn; sùgbón ní àwọn ọ̀jọ̀ ikẹ̀yìn àpótí òkú nàà tóbi jù, ó sì n tàn ní imọ̀lẹ̀ tí ó pọ̀ ní igbà m̀̀wàá ju bí ó ti tàn lọ̀ nígbà tí a kọ̀kọ̀ fi í lé orí tábilì Miller. Kí ni ó wá nípa ìran Odò Ulai, tí ó ní ọ̀pá àárín nàà fún iṣípò Millerite, tí ó mú imọ̀lẹ̀ ẹ̀kọ̀ nàà pọ̀ sí i ní igbà m̀̀wàá ní àwọn ọ̀jọ̀ ikẹ̀yìn? Kí ni a n ̀̀sípáyá ní àwọn ọ̀jọ̀ ikẹ̀yìn tí a kò sípáyá ní àkókò iparí ní ọ̀dún 1798? Kí ni “àwọn iṣẹ̀lẹ̀” ìran Odò Ulai nàà, tí Sister White wí pé “ní báyií ni wọn wà nínú ilà̀nà imúṣe?”

Bí a bá fi òtító okàn mú àwọn òtító mèta àkókó wònyí jọ (iran Ulai, Kristi tí a fihàn gégé bí Palmoni àti òpá àárín èkò igbàgbó), ó yẹ kí a múra tán láti gba ipilẹ̀ iròyìn kan tí ó rọ̀rùn, èyí tí yóò ní ipa lórí ikẹkọ̀ wa nípa iran Odò Ulai. Àwọn òtító wònyí tí a so pọ̀ n fi yé àwọn tí ó fẹ́ rí i pé ihinrere tí a tú idì rẹ̀ sílẹ̀ ní oḍún 1798 jẹ́ ihinrere kan tí a “fi sórí àkókò.” Láìsí isọ̀dọ̀tẹ̀lẹ̀ àsòtẹ̀lẹ̀ àkókò, ihinrere Miller kì bá ti wà.

“Òtító” kẹ́rìn tí ó ní í ẹ̀ pẹ̀lú orí yíi ni pé àwọn ọ̀mọ̀lẹ́yìn Miller gbé ihìn-iṣẹ́ kan kalẹ̀ tí ó dá lórí àkókò àsòtẹ̀lẹ̀. Láti fi òtító yíi hàn gbangba, a sí Ọ̀lórùn payá nínú Kristi, nínú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀tálá àti kẹ́rìnlá gégé bí Alákànpín Ìyanu (Palmoni). Èrò náà pé iran náà kàn ní í ẹ̀ pẹ̀lú idámò Oṣù Kẹ̀wàá 22, 1844, gégé bí iparí egbèrún méjì ó lé ọ̀ḍúnrún ojú ti ẹ̀sẹ̀ kẹ́rìnlá, jẹ́ pípa omi tútù sórí ifihàn Ọ̀lórùn tí a sí payá nípasẹ̀ Kristi gégé bí Palmoni.

Àwọn onímò-ìsìn ti Adventism ti fi isapá púpọ̀ sísẹ̀ láti sin itumò pàtàkì ibeèrè inú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀tálá ti Danieli orí kejo mólẹ̀, kí wọn lè mú adùn wá sínú oúnjẹ̀ àròsọ̀ wọn, èyí tí wọn ti pinnu pé yóò jẹ́ kí àwọn aláìkò, tí etí wọn n yún, má ẹ̀ ní ibànujẹ̀ nípa àwọn òtító tí ó ní ibàsepo pẹ̀lú òpá àárín Adventism.

“Ìwé Mímó tí, ju gbogbo àwọn mii lo, jẹ́ ipilẹ̀ àti òpá àárín gbùngbùn igbàgbó Advent ni ikéde yíi pé, ‘Títí yóò fi di egbèrún méjì àti ọ̀ḍúnrún ojú; léyìn náà ni a ọ̀ò wẹ̀ ibi mímó náà mó.’ [Danieli 8:14.] Ọ̀rọ̀ wònyí ti di ọ̀rọ̀ tí gbogbo àwọn tí n gbàgbó nínú bíbọ̀ Olúwa tó súnmo mó dáadáa. Nípasẹ̀ ètẹ̀ egbèrúnlopò èniyàn ni a ti máa n tún àsòtẹ̀lẹ̀ yíi sọ̀ gégé bí ọ̀rọ̀-ìpẹ̀ igbàgbó wọn. Gbogbo wọn ní imólára pé lórí àwọn isẹ̀lẹ̀ tí a sọ̀ tẹ̀lẹ̀ nínú rẹ̀ ni àwọn irètí wọn tí ó mólẹ̀ jùlọ̀ àti àwọn irètí tí wọn ẹ̀yebíyẹ̀ jùlọ̀ gbé lé. A ti fi hàn pé àwọn ojú àsòtẹ̀lẹ̀ wònyí yóò parí ní igbà irẹ̀wé oḍún 1844. Pẹ̀lú ifarakanra pẹ̀lú àwọn iyókù ayé Kristeni, àwọn Adventist ní àkókò náà gbà pé ayé, tàbí apá kan nínú rẹ̀, ni ibi mímó náà. Wọn lóye pé iwènùmọ̀ ibi mímó náà ni imímó ayé kúrò nípasẹ̀ iná ojú nílá ikeyin, àti pé èyí yóò ẹ̀lẹ̀ ní igbà bíbọ̀ keji. Nitorí náà ni wọn ẹ̀ pinnu pé Kristi yóò padà wá sí ayé ní oḍún 1844.

“Sùgbọ̀n àkókò tí a yàn ti kojá, Olúwa kò sì ti fara hàn. Àwọn onígbàgbó mó pé Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn kò lè kùnà; itumò wọn sí àsòtẹ̀lẹ̀ náà gbọ̀dọ̀ jẹ́ aláìtọ̀; sùgbọ̀n níbo ni àṣiṣe náà wà? Ọ̀pọ̀lopọ̀ fi ikánjú gé idè isòro náà nípa pípa mó pé ojú 2300 náà kò parí ní 1844. Kò sí idì kankan tí a lè fi hàn fún èyí, àfi pé Kírísítì kò wá ní àkókò tí wọn retí rẹ̀. Wọn jiyàn pé bí ojú àsòtẹ̀lẹ̀ náà bá ti parí ní 1844, nígbà náà ni Kírísítì ì bá ti padà wá láti sọ̀ ibi mímó di mímó nípa iwènùmọ̀ ayé pẹ̀lú iná; àti pé níwọn bí kò ti wá, ojú náà kò lè ti parí.”

“Láti gba ipinnu yíi ni láti kọ̀ isírò àtẹ̀lẹ̀wọ̀ ti àwọn àkókò àsòtẹ̀lẹ̀ sílẹ̀. A ti rí i pé ojú 2300 bèrẹ̀ nígbà tí àṣẹ̀ Atasasesi fún imúpadàbòsipò àti kíkọ̀ Jérúsálẹ̀mù bèrẹ̀ sí í sísẹ̀, ní igbà irẹ̀danu oḍún 457 S.K. Nípa gbígba èyí gégé bí ibi ibèrẹ̀, ibámu pípé wà nínú ilò gbogbo isẹ̀lẹ̀ tí a ti sọ̀ tẹ̀lẹ̀ nínú àlàyé àkókò náà nínú Dáníẹ̀lì 9:25–27. Ọ̀sẹ̀ mọ̀kàndínlääádòrin, iye àkókò oḍún 483 nínú oḍún 2300, ni yóò dé ọ̀ḍò Mèsáyà, Ènì Tí A Fi Ọ̀róró Yàn; àti iribomi Kristi àti fifi Èmí Mímó yàn án ní oḍún 27 L.K. mú àlàyé náà ẹ̀ ní pípé gégé bí a ti sọ̀ ọ̀. Ní àárín ọ̀sẹ̀ àádòrin náà, a ní láti gé Mèsáyà kúrò. Oḍún mèta àtààbò léyìn iribomi rẹ̀, a kan Kristi mó àgbélẹ̀bùú, ní igbà irúwé oḍún 31 L.K. Àwọn ọ̀sẹ̀ àádòrin náà, tàbí oḍún 490, ni wọn jẹ́ ti àwọn Júù ní pàtàkì. Nígbà tí àkókò yíi parí, orílẹ̀-èdè náà fi ikòsilẹ̀ Kristi hàn nípa inúnibini sí àwọn ọ̀mọ̀-èyìn rẹ̀, àwọn àpòsítìlẹ̀ sì yí padà sí ọ̀ḍò àwọn aláìkòlà, ní oḍún 34 L.K. Nígbà náà tí oḍún 490 àkókò

nínú ọ̀dún 2300 ti parí, ọ̀dún 1810 ni yòò kù. Láti ọ̀dún 34 L.K., ọ̀dún 1810 náà gùn dé 1844. ‘Léyìn náà,’ ni angẹ̀lì náà wí, ‘a ó wẹ̀ ibi mínmọ̀ náà mọ́.’ Gbogbo àwọn àlàyé àṣòtẹ̀lẹ̀ tó sáájú ní a ti mú ṣe láìsì àní-àní ní àkókò tí a yàn. Pẹ̀lú ìṣìrò yìí, ohun gbogbo ṣe kedere, ó sì ní ìbámu, àfi pé a kò rí i pé ìṣẹ̀lẹ̀ kankan tí ó bá ìwènùmọ̀ ibi mínmọ̀ náà mu ti ṣẹ̀lẹ̀ ní 1844. Láti sẹ̀ pé àwọn ọ̀jọ̀ náà parí ní àkókò náà ni láti dá gbogbo ọ̀ràn náà rú sínú ìdàrúdàpọ̀, àti láti kọ̀ àwọn ipò tí a ti fi ìmúṣe àṣòtẹ̀lẹ̀ tí kò ṣeé ṣiyéméjì múlẹ̀ sílẹ̀.”

“Sùgbọ̀n Ọ̀lọ̀run ti dari àwọn èniyàn rẹ̀ nínú ìṣisẹ̀ Advent nílá náà; agbára àti ọ̀gò rẹ̀ sì ti bá ṣe náà lo, kò sì ní jẹ́ kí ó parí nínú òkùnkùn àti ìdààmú, kí a sì fi ègàn kàn án gégé bí ifarahàn ìgbóná-ifẹ̀kúfẹ̀ èké àti iwèrè. Kò ní fi ọ̀rọ̀ rẹ̀ sílẹ̀ nínú iyéméjì àti àidánìlójú. Bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ kọ̀ ìṣìrò wọn tẹ̀lẹ̀ nípa àwọn àkókò àṣòtẹ̀lẹ̀ náà sílẹ̀, tí wọn sì sẹ̀ pé ìṣisẹ̀ tí a dá lé wọn lórí náà tó, àwọn miiṣà kò fẹ́ kọ̀ àwọn kókó ìgbàgbọ̀ àti ìrírí sílẹ̀ tí Ìwé Mímọ̀ àti ẹ̀rì Ẹ̀mí Ọ̀lọ̀run ti fidí rẹ̀ múlẹ̀. Wọn gbàgbọ̀ pé wọn ti gba àwọn ilànà tútùú ti itumọ̀ nínú ikẹ̀kọ̀ọ̀ wọn nípa àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀, àti pé ojúṣe wọn ni láti di àwọn ọ̀títọ̀ tí wọn ti ní rí mú ṣinṣin, àti láti tẹ̀sìwájú nínú ipa ọ̀nà kan náà ti ìwádíí Ìwé Mímọ̀. Pẹ̀lú àdúrà títẹ̀ra, wọn tún ipò wọn yèwò, wọn sì kẹ̀kọ̀ọ̀ Ìwé Mímọ̀ láti sàwárí àṣiṣe wọn. Níwọn bí wọn kò ti lè rí àṣiṣe kankan nínú ìṣìrò wọn nípa àwọn àkókò àṣòtẹ̀lẹ̀ náà, a mú wọn lọ̀ sí ìwádíí jinlẹ̀ sí i nípa kókó ẹ̀kọ̀ ibi mínmọ̀.”

The Great Controversy, 409, 410.

Arábinrin White ti jẹ́ kí a mọ̀, nínú àyọ̀kà kan náà níbi tí a ti dá iran Odò Ulai mọ̀, pé “àini n bẹ̀ fún ikẹ̀kọ̀ọ̀ Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run tí ó súnmọ̀ gidigidi jù báyii lo.” Àwọn onímọ̀ èsìn yòò gbé kókó-ọ̀rọ̀ “àwọn àkókò àṣòtẹ̀lẹ̀” kalẹ̀ nínú àyọ̀kà tí ó sáájú láti inú The Great Controversy, bí eni pé “àwọn àkókò àṣòtẹ̀lẹ̀” tí Arábinrin White fi àlàyé rẹ̀ dí mọ̀ ni àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ márùn-ún tí a sojú fún nínú àṣòtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún egbáá méjì ọ̀dúnrún. Léyìn gbogbo rẹ̀, gégé bí wọn ti so, méré nínú àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ wọnyen ni a tọ̀ka sí ní pàtọ̀ nínú àyọ̀kà náà. Sùgbọ̀n “ikẹ̀kọ̀ọ̀ tí ó súnmọ̀ gidigidi jù báyii lo” nípa kókó-ọ̀rọ̀ náà fi hàn pé ọ̀rọ̀ náà “àwọn àkókò àṣòtẹ̀lẹ̀” nínú ọ̀pọ̀, nínú àwọn ikòwé Arábinrin White, ní itóótó n tọ̀ka dáadàa sí àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ méjì tí ó yẹ́ kí ó ṣe ní October 22, 1844.

Àṣòtẹ̀lẹ̀ àkókò pàtọ̀ márùn-ún wà tí Gébériẹ̀lì fihàn fún Dániẹ̀lì, tí wọn jẹ́ apá kan nínú egbèrún méjì àti ọ̀dúnrún ọ̀dún náà. Àkókó so ọ̀dún mérénlélógòjì, nígbà tí “àwọn ojú pópó àti ọ̀giri yóò tún kọ̀ ní àkókò ìṣòro.” Èkejì ni ìribọ̀mi Kristi léyìn ọ̀dún egbèrún méréndínlógòrìn [483] láti ibi ìbèrè ọ̀dún 457 BC. Èkẹ̀ta ni kíkàn án mọ̀ agbélẹ̀bùú, ẹ̀kẹ̀rin sì fihàn ìgbà tí ìhìnre yóò lọ̀ sí àwọn Kẹ̀fẹ̀rì ní ọ̀pin ọ̀dún egbèrún méréndínlógòrìn [490] tí a yà sọ̀tọ̀ ní pàtàkì fún orílẹ̀-èdè Júú; ìkarùn-ún náà sì, àti ìkarùn-ún nìkan, ni àṣòtẹ̀lẹ̀ àkókò tí ó parí ní October 22, 1844. Àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ àkókò méré tó sáájú ti parí dáadàa kí ọ̀dún 1844 tó dé. Nítorí náà, kí ni Arabinrin White tùmọ̀ sí ní tòótó nígbà tí ó lo ọ̀rọ̀ náà “àwọn àkókò àṣòtẹ̀lẹ̀” ní ọ̀nà púpọ̀, tí wọn yẹ́ kí wọn parí ní 1844?

Nígbà tí ó n sàláyé ibánújẹ̀ àkókó àwọn Millerite, ó tọ̀ka sí ìdáhùn sí ìbèèrè náà:

“Mo rí àwọn èniyàn Ọ̀lọ̀run pẹ̀lú ayọ̀ nínú ìrètí, wọn n retí Oluwa wọn. Sùgbọ̀n Ọ̀lọ̀run pinu láti dán wọn wò. Ọ̀wọ̀ Rẹ̀ bò àṣiṣe kan nínú ìṣìrò àwọn àkókò àṣòtẹ̀lẹ̀ náà. Àwọn tí wọn n retí Oluwa wọn kò sàwárí àṣiṣe yìí, àwọn ọ̀kùnrin tí wọn kẹ̀kọ̀ọ̀ jùlọ̀ tí wọn sì tako àkókò náà, àwọn náà kò rí i. Ọ̀lọ̀run ti pinu pé kí àwọn èniyàn Rẹ̀ padẹ̀ ìdánìlójú-burúkú. Àkókò náà kojá, àwọn tí wọn ti fi ayọ̀ ìrètí n retí Olùgbàlà wọn sì kún fún ibánújẹ̀, wọn sì rẹ̀wèsì ní ọ̀kàn, nígbà tí àwọn tí kò fẹ́ ifarahàn Jésù, sùgbọ̀n tí wọn gba ìhìn náà mọ̀ra nítorí ìbèrù, yọ̀ pé Kò wá ní

àkókò tí a retí. Ìjẹwọ wọn kò kan ọkàn, bèè ni kò sọ ìgbésí ayé di mímọ. Ìkojá àkókò náà jẹ ohun tí a ẹ ẹsírò rẹ dáadáa láti fi irú àwọn ọkàn bèè hàn. Àwọn wònyí ni wọn kókó yípadà, wọn sì bèrè sí í fi àwọn tí wọn ní ibànújẹ, tí idánilójú-burúkú sì bá, ẹ yẹyẹ—àwọn tí wọn nífẹẹ gidí sí ifarahàn Olùgbàlà wọn. Mo rí ogbón Ọlórún nínú bí Ó ẹ ní dán àwọn èniyàn Rẹ wò, tí Ó sì ní fún wọn ní àdánwò tí ní sàwárin jinlẹ, láti fi àwọn tí yóò fà sẹyin tí yóò sì padà sẹhin ní wákàtí idánwò hàn.”

“Jesu àti gbogbo ogun ọrun fi àánú àti ifẹ wo àwọn tí wọn ti fi iretí dídùn retí láti rí Èni tí ọkàn wọn fẹràn. Àwọn angeli ní fòyà káakiri wọn, láti gbé wọn ró ní wákàtí idánwò wọn. Àwọn tí wọn ti sàìgbówò láti gba ihìn isẹ ọrun ni a fi silẹ nínú òkùnkùn, ibínú Ọlórún sì ru sí wọn, nítorí wọn kò fẹ gba ìmọlẹ tí Ó ti rán sí wọn láti ọrun wá. Àwọn olóótítọ wònyẹn tí irẹwèsì bá, tí wọn kò lè lóye idí tí Olúwa wọn kò fi dé, a kò fi silẹ nínú òkùnkùn. Lẹẹkan sí i ni a tún darí wọn sí àwọn Bíbélí wọn láti yẹ àwọn àkókò àsọtẹlẹ wò. A yọ ọwọ Olúwa kúrò lórí àwọn nóm̄bà náà, a sì sàlàyẹ àsìsẹ náà. Wọn rí i pé àwọn àkókò àsọtẹlẹ náà gùn dé ọdún 1844, àti pé ẹri kan náà tí wọn ti gbé kalẹ láti fi hàn pé àwọn àkókò àsọtẹlẹ náà parí ní 1843, ni ó fi hàn pé wọn yóò dópín ní 1844.” Early Writings, 235–237.

“Àwọn àkókò àsọtẹlẹ” ni “àwọn àkókò àsọtẹlẹ” náà tí “ó dé 1844,” tí àwọn Milléraití ti gbàgbọ ní ibèrè pé ó dé 1843. “Àwọn àkókò àsọtẹlẹ” tí ó dé 1844, jẹ “àwọn àkókò àsọtẹlẹ m̄eta,” a sì sọjú gbogbo wọn lórí àwọn tábilì Hábákúkù. Ọkan nínú àwọn àkókò m̄etẹtẹta náà kan “fowọ kàn” 1844 lásán, àwọn méjì yòókù sì dé October 22, 1844. Egbèrún kan ó lé ọdúnrún m̄eta-dín-lògbòn ojọ dé ojọ àkókò pátápátá ti 1844, nígbà tí ibànújẹ àkókò ti àwọn Milléraití dé, tí àkókò idádúrò ti Hábákúkù orí kejì, àti ti ọwe àwọn wúndiá m̄ewáá nínú Mátíù ogún-dín-lògbòn sì bèrè.

Egbèrún méjì ó lé ọdún-ún m̄eta ojọ tí ó wà nínú Dániẹlì orí kejọ, ẹsẹ kerinlá dé ojọ kejiélógún, oşu Kewáá, ọdún 1844, àti egbèrún méjì ó lé ọdún-ún m̄arundínlógún ọdún, tí “àkókò méje” sí ijọba gúúsù Júda, parí níbẹ p̄elú. Pálímóni fi ara rẹ hàn gégé bí Onisírò Àgbàyanu nínú ẹsẹ ketálá ti Dániẹlì 8, àti “ètò” àti “àp̄erẹ” àsọtẹlẹ tí ó sì tẹ síwájú láti gbé kalẹ níbẹ ní ó ní ó kéré tán, àsọtẹlẹ àkókò m̄ewáá tí ó so p̄ò m̄ò ara wọn.

A ó bèrè sí í ronú jinlẹ sí i lórí àwọn òtítọ wònyí nínú àpilẹkọ tí ó kàn.

“Kristi fi ẹkọ kan fún ayé, tí ó yẹ kí a fi kọ sínú ọkàn àti ẹmí. Ó ní pé, ‘Èyí ni iyè àinip̄ekun, kí wọn lè m̄ò ọ, Ọlórún òtítọ kan soşo, àti Jesu Kristi, ẹni tí iwọ rán.’ Sùgbòn Satani ní s̄isẹ lórí ọkàn èniyàn, ó ní wí pé, Ẹ ẹyí tàbí ẹyí, ẹ ó sì dàbí àwọn ọlórún. P̄elú ìmòràn ẹtàn ni ó fi mú Adamu àti Efa s̄iyem̄ejì sí ọrò Ọlórún, kí wọn sì fi ìmò tí ó di ipò rẹ r̄opò ó, ìmò tí ó s̄am̄onà sí irékojá àti àìgboràn. Àti pé ẹtàn ogbòn rẹ ní ẹ lónií ohun tí ó ẹ ní Edeni. Nígbà tí Kristi wá sí ayé wa, ó yan àwọn apeja onir̄elẹ gégé bí ipilẹ ijọ rẹ. Ó gbìyànjú láti sàlàyẹ iwà ijọba rẹ àti isẹ-iransẹ rẹ fún àwọn omo-eyin wònyí. Sùgbòn òye wọn tí ó kù diẹ fi idènà lé e lórí. Wọn ti ní gba àwọn ọrò àwọn akòwé àti àwọn Farisi, nítorí náà ọpò nínú ohun tí wọn gbàgbọ kò jẹ òtítọ. Àti bí Kristi tilẹ ní ọpò ohun láti sọ fún wọn, wọn kò lè gbọ p̄upò nínú ohun tí ó ní fẹ gidigidi láti sọ fún wọn.”

“Kristi rí i pé àwọn olùşe-ẹsìn ti àkókò yií kún fún àwọn èrò tí ó s̄inà tó bèè ḡeé tí kò sí àyè nínú ọkàn wọn fún òtítọ. P̄elú ẹkọ tí a fi ní kóni, àwọn olùkó darapò m̄ò ọn àwọn èrò ti àwọn akòwé aláìgbàgbọ. Báyií ni wọn ti fún irúgbìn ẹpò sínú ọkàn àwọn ọdọ. Wọn máa ní sọ àwọn

èrò jáde tí kò yẹ kí a gbé kalẹ̀ níwájú ọdọ̀ tàbí àgbà, láì ronú rára nípa irú irúgbìn tí wọn n fún, tàbí nípa ikórè tí wọn yòò ní láti kó jọ̀ gégé bí àbájáde rẹ̀.” Review and Herald, July 3, 1900.